

KORENINE SLOVENSKEGA NARODA
ORIGIN OF SLOVENES

ZBORNIK

enajste mednarodne konference
IZVOR EVROPEJCEV

PROCEEDINGS

of the Eleventh International Topical Conference
ORIGIN OF EUROPEANS

Ljubljana, 31. maja 2013
Ljubljana, May 31st 2013

ZALOŽNIŠTVO JUTRO

Kazalo

Contents

V SPOMIN VINKU VODOPIVCU 1941-2013	7
<i>Anton Perdih</i>	
HIERARHIČNO GRUPIRANJE	
PODATKOV O POGOSTOSTI GLASOV V STARIH JEZIKIH	9
<i>Vinko Vodopivec</i>	
ZBIR ETRUŠČANSKIH NAPISOV, DELITEV, PREVOD IN SLOVAR.	15
<i>Vinko Vodopivec</i>	
ZBIR UMBRIJSKIH NAPISOV, DELITEV, PREVOD IN SLOVAR	48
<i>Vinko Vodopivec</i>	
RAZUMEVANJE SAMNITSKIH NAPISOV	78
<i>Valery Osipov</i>	
THE READING OF ETRUSCAN INSCRIPTION TLE 890	91
<i>Zoran Siriški</i>	
THE ORIGIN OF THE WORD CALENDAR	95
<i>Giancarlo Tomezzoli, Pavel Serafimov</i>	
THE LINEAR-A INSCRIPTIONS II.1, II.2	
FROM THE PALACE OF KNOSSOS	105
<i>Giancarlo Tomezzoli – Anatole Klyosov</i>	
DNA GENEALOGY AND LINGUISTICS.	
A NEW MIGRATION / LINGUSTICTIC /	
SETTLEMENT PARADIGM FOR ANCIENT EUROPE	115
<i>Marjan Ivan Moškon</i>	
O STARI SLOVENŠČINI	142
<i>Andrej Šiško</i>	
SLOVENCI, SLOVENI, SLOVENSKI IN SLOVENIJA	
V DVEH STARIH KRONIKAH PANONSKIH SLOVENCEV.	159
<i>Cyril A. Hromník</i>	
SLOVENIKAM / SLOVENSKO NA BRIEŽDENL	180

<i>Marko Hrovat</i>	
ETIMOLOGIJA BESED TREBITI, ČREPINJE, ČREVA, TREBUH, CEV, ČRV IN ČERVENA (BARVA)	202
<i>Eric Tomas de Saint Maur</i>	
STARORIMSKI BOG MARS, NJEGOV PRVOTEN POMEN IN VZDEVKI . . .	244
<i>Eric Tomas de Saint Maur</i>	
SLEDOVI VENETOV V NEKATERIH DANAŠNJIH OBATLANTSKEH, SRDOZEMSKIH IN ČRNOMORSKIH JEZIKIH	248
<i>George Sotiroff</i>	
FENIČANI, VENIČANI, HENETI, VENETI IN VENDI	266
<i>George Sotiroff</i>	
ALI JE OBSTAJALA AVTOHTONA PISAVA V SLOVANSKI DEŽELI PRED ČASOM CIRILA IN METODA?	274

V SPOMIN VINKU VODOPIVCU 1941-2013

Kmalu potem, ko smo opravili enajsto konferenc Izvor Evropejcev maja 2013, nas je zapustil mag. Vinko Vodopivec. Bil je ustanovitelj projekta Korenina slovenskega naroda in je leta 1999 povabil k sodelovanju doc. dr. Jožeta Ranta, ko je pripravljal 1. Konferenco znanstvenikov iz diaspore in zamejstva na Bledu septembra 2000. Ob tej priložnosti je tekel pogovor s prof. dr. Antonom Mavretičem prav tako pobornikom nadaljnjih raziskav o izvoru Slovencev. Posebej je povabil k sodelovanju tudi prof. dr. Antona Perdiha in še precej drugih.

Projekt in konference so bile nadaljevanje odkrivanja naših davnih prednikov, ki so ga z Veneti začeli Ivan Tomažič, Joško Šavli in Matej Bor. Prva mednarodna konferenca *Veneti v etnogenezi srednjeevropskega prebivalstva* je bila v Ljubljani septembra 2001 in posvetovanje na Ptiju istega leta.

Vinko Vodopivec je bil odločen zagovornik, da Svetovni slovenski kongres nadaljuje s prakso konferenc, a so se te od 2002 nadaljevale v samostojni organizaciji Vinka Vodopivca kot vodje projekta in njegovih sodelavcev iz programskega in mednarodnega programskega odbora. Za zbornike prispevkov konferenc je doc. dr. J. Rant poskrbel, da so izšli pri Založništvu Jutro. Prvi zbornik sta uredila doc. dr. J. Rant in prof. dr. A. Perdih, naslednja leta je zbornike urejal prof. dr. Anton Perdih in od leta 2009 dalje Vinko Vodopivec.

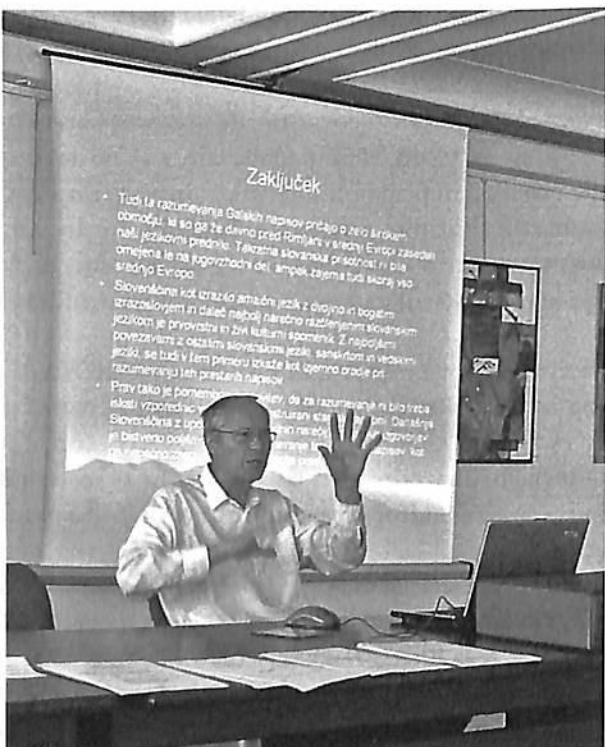
V zbornikih so zbrana nova odkritja in obsežno gradivo o naši davnji preteklosti, ki je bila zamolčana in pozabljena. Zgodovina Slovencev se tako kaže v novi luči, kot zgodovina enega od evropskih narodov, ki je na tem in širšem območju živel od davnine. Z udeležbo domačih in mednarodnih strokovnjakov in znanstvenikov je bila odprta izmenjava pogledov na širšem področju raziskav: zgodovinskih, arheoloških, etnoloških, jezikoslovnih in genetskih.

V projektu Korenina slovenskega naroda je bilo od leta 2001 do 2013 organiziranih 13 konferenc in izšlo 11 zbornikov, sodelovalo je 62 avtorjev oz. soavtorjev, objavljenih je bilo 183 prispevkov, od tega jih je prispeval Vinko Vodopivec 50.

Njegov posebni interes je bilo branje napisov. Svoja dognanja je objavil v samostojnih knjigah: Starejša slovenska etnogeneza (2010), Jezikovni temelji starejše slovenske etnogeneze (2011), Razbiranje ilirskih jezikov (2011), Slovenci praprebivalci Evrope (2012), v pripravi so jeziki Etruščanov, Samnitov in Umbrov. Dela predstavljajo bogat

prispevek, saj je zbral in obdelal veliko dragocenega gradiva. A delo na tem področju še ni končano, saj bo potrebno še marsikaj razjasniti in preveriti tako z vsebinskega kot metodološkega vidika. Bil pa je v svojem delu pošten, rodoljub in zagnan preučevalec naše davne preteklosti.

Z vztrajnostjo in požrtvovalnostjo je vsa ta leta pod njegovim vodstvom tekla priprava vsakoletnih mednarodnih konferenc in izdaja zbornikov. Nova dognanja, ugotovitve in obilo gradiva, ki je bilo zbrano in predstavljeno širši javnosti, predstavljajo pomemben doprinos k poznavanju naše preteklosti. Prispevek Vinka Vodopivca k iskanju resnice o našem izvoru je spodbuda, da delo nadaljujemo.

Zadnji nastop Vinka Vodopivca na 11. konferenci dne 31. maja 2013.

Anton Perdih

HIERARHIČNO GRUPIRANJE PODATKOVO POGOSTOSTI GLASOV V STARIH JEZIKIH

Summary

HIERARCHICAL CLUSTERING OF DATA ON SOUND FREQUENCIES IN ANCIENT LANGUAGES

The method of Hierarchical Clustering of particular languages based on the sound frequency in them indicates that there are the closest different ways of reading of the same texts. As expected, regarding the sound frequencies are quite close to one another the language pairs Old Slovene and Old Church Slavonic; Tocharic A and B; Estonian and Finnish. Close to one another are also Old Phrygian and Messapic. Surprisingly form by this criterion the same branch as different languages as there are Basque, Greek, Venetian, Estonian, Finnish, and Mycenaean. One reason for such a result could be the missing of some other languages. On the other hand, Old Slovene and the antique Venetic form a separate branch as if they derived of the same origin. They are on the same super-branch as the Tocharian A and B. A possible explanation for this indicates the DNK Genealogy presenting data that a lot of R1a people, to which belonged also the Tocharians, emigrated about 4000 years ago from Central Europe and Danube area across the Carpathian Mountains to the east and expanded till the East Asia. Italic languages like Latin, Oscan and Umbrian form a separate branch. Etruscan and Rhaetic form a separate, distant branch which seems to have the same origin as Hittite and Luvian.

Uvod

Vsebine napisov v nekaterih starih jezikih, kot so to npr. venetski, retijski, etruščanski, frigijski, mesapski, je težko primerjati med seboj in z drugimi jeziki. Obseg besedil v teh napisih je majhen in zato ni mogoče narediti velikih baz podatkov. Celo glasovne vrednosti vseh znakov niso zanesljivo znane, nekatere so le predpostavljene. Napisi so pogosto pisani zvezno in delitev na besede ni naznačena ter jo največkrat lahko le ugibamo. Zato tudi besedišče, slovnica in druge lastnosti jezika ter njegov razvoj še niso zadovoljivo znani in jih razni proučevalci različno razlagajo. To onemogoča uporabo pristopov, ki jih uporabljajo drugi raziskovalci pri raziskavah dobro znanih jezikov. Ugotavljanje ujemanje slovnične zgradbe in jezikovnega gradiva, ki to nosi, je pri nekaterih starih jezikih zaradi majhnega obsega in poškodb napisov, ki so pisani zvezno, v narečijih in z mnogimi okrajšavami, brez njihovega dobrega razumevanja, dvomljivo. Prav pri venetskih, retijskih in frigijskih napisih so zaradi teh razlogov ustreznejše primerjave pogostosti glasov.

bili upoštevani še drugi jeziki. Stara slovenščina in venetščina sta na isti veji, kot da bi bili isto-izvorni. Skupaj sta na isti veji kot toharščini. Razlago za to nam nakazuje DNK-rodoslovje, ki kaže, da so se R1a ljudje, med katere spadajo tudi Toharci, pred okoli 4000 leti izselili iz Srednje Evrope in Podonavja čez Karpate na vzhod in se razširili do vzhodne Azije. Italski jeziki latinščina, oskijščina in umbrijščina tvorijo svojo vejo, ki je po pogostosti glasov precej oddaljena od doslej omenjenih. Etruščanščina in retijsčina sta na svoji veji, ki je precej oddaljena, a videti isto-izvorna kot veja, na kateri sta hetitščina in luvijščina.

Vinko Vodopivec

ZBIR ETRUŠČANSKIH NAPISOV, DELITEV, PREVOD IN SLOVAR

Summary

UNDERSTANDING OF ETRUSCAN INSCRIPTIONS

Etruscan inscriptions on the Western Central part of Italy are the most ancient European inscriptions, ranging from 8 century BC to Roman age. They are very large, but only small parts are better-preserved as the Romans consistently destroyed their inscriptions and other cultural and technical creations. So they have pocketed their knowledge and Etruscan erased from the historical memory. There are more than 10.000 Etruscan inscriptions on stone, ceramics and metals. Emperor Claudius 10 BC to 54 AD, wrote the Etruscan history in 20 parts, but none of them retained, since they were not at the will of the later Roman authorities.

The inscriptions are treated more or less qualified people from various fields. These are primarily recognized linguists who do not understand the inscriptions and Slovenian researchers who understand the inscriptions on the Slovenian basis. While at transliteration are significant differences are substantial differences in the understanding of the written texts. Italian and German linguists according to their own statements do not understand the texts and as a rule read in the inscriptions only names. Understandings in Slovenian bases are shortly shown but in detail is treated Kollar's selection.

Slovenian proves to be an extremely archaic language and its many dialects is an excellent tool for studying the oldest Slovenian records. A set of signs is big enough and sufficiently documented to allow conclusions given. More than 99% of the inscriptions with excellent transliteration and more than 98% of the inscriptions achieves excellent and very good translations, which provides unambiguous results and successful completion of transliteration, reading, translation and dictionary.

Uvod

Etruščani so zasedali osrednje območje Italije prikazano na naslednjem zemljevidu [1]. Temnejše območje je njihov prvotni obseg, kasneje pa so se raztegnili proti severu. Na jugu so mejili na Latine, na vzhodu na Sabine in Umbrijce, na severu pa na Ligure in Venete.

Napisi naj bi se pojavili v 7. stoletju pr. Kr. Na Etruščansko kulturo naj bi imeli velik vpliv Grki kot trgovci. Rimljani so zasedli njihove južne dele v 5. stoletju, njihove severne dele pa v 3. stoletju pr. Kr. [2]

ZBIR UMBRIJSKIH NAPISOV, DELITEV, PREVOD IN SLOVAR

Summary

COLLECTION OF UMBRIAN TEXTS, PUNCTUATION,
TRANSLATION AND DICTIONARY

Umbrian inscriptions on the territory of present Umbria in central Italy are modest in number; consisting of two short inscription, longer text of Perugia, so as well as seven bronze plates of Iguvium by far the longest ancient inscription. The first 5 plates is older and the last two repeat, extend and partially change the contents of the first 5 plates. The shorter two inscription contains 23 words and 70 letters; Perugia inscription contains 658 letters and 193 words; the first 5 Iguvium plates contains 9841 characters and 2,206 words, the last two contains 15,081 letters, all tablets has 24,992 letters.

The inscriptions treated more or less qualified people from various fields. These are primarily recognized linguists who do not understand the contents of inscriptions or understand it differently in Latin, then Slavonic researchers who understand the inscriptions on the basis of Slavonic languages. The differences are already in dividing into individual words, especially in a match of words obtained in the selected languages of understanding.

The results are reliable because comparative values of transliteration and understanding more than three times exceed the given requirements: 25% of recognized letters and 30% of recognizable words. This allow unambiguous results and successful completion work of transliteration, reading, translation and dictionary. These results clearly demonstrate the ancient settlement in the central part of Italy as the Slovenian linguistic ancestors.

Uvod

Umbrijsko območje zavzema osrednje območje Italije in je enako oddaljeno od Jadranskega in Tirenskega morja. Prikazano je na zemljevidih 1 in 2 [1].

- Mesto Gubbio je na severnem delu, glavno mesto Perugia, kjer je perusinski napis, ki je dobro razumljiv v slovenskem jeziku, pa je nekaj nižje.
 - Umbrijci so bili med Etruščani, katerih starejši napisи so praviloma razumljivi v slovenščini in med ilirskimi – staroslovenskimi ljudstvi, katerih napisи so prav tako razumljivi v slovenščini.

Prvobitne prebivalce Apeninskega polotoka so med zadnjo ledeno dobo, Apenini ločevali na vzhodni in zahodni del poselitve, saj je bila stalna poledenitev do višine 1200 metrov [2]. Prav na umbrijskem območju pa se Apenini znižajo in najvišja umbrijska gora

Zemljevid 1: Območje Umbrije

Zemljevid 2: Umbrija v sredini Italije

Imena

Kollar [3]

Ime Umbrija izhaja iz Umo-ber: um – razum, torej gre za ljudstvo razuma, pa tudi za ljudstvo, ki razum pripisuje božanstvom in jih kot take tudi časti.

Komentar

Umober pa kaže tudi na pisanje in posledično na branje, kar je poudarjeno v Iguvinskih tablicah, kjer sta izpostavljeni besedi um in beri.

Gore

Apenini izhajajo iz Ohenini – ognjeni, kar ima veliko vzporednic tudi pri poimenovanjih v drugih pokrajinah, bodisi, da gre za ognjene gore v katere rade treščijo strele ali za bele gore, ki žare v jutranjem in večernem soncu.

Ocra je gora v Iguvinskih tablicah in izhaja iz premeta Ogra – Ohra – Hora. L. Verbovšek pa ime pojasnjuje s sanskrtskim izazom ocra, ki pomeni sušnat in na tej osnovi ugotavlja ime Hrušica kot Krušica [4].

Komentar

Gora naj bi se nahajala v besedi UKRIPER – UKRI – OHRI – HORI, kar je možno. Poultney besede ne pojasnjuje, verjetno pa jo upošteva enako. Beseda UKRIPEJ pa ima dobro razumljiv pomen ukrepaj, kar močno zmanjšuje verjetnost, da gre za goro. Beseda

Vinko Vodopivec

RAZUMEVANJE SAMNITSKIH NAPISOV

Abstract

UNDERSTANDING OF SAMNITIAN INSCRIPTIONS

Samnitian inscriptions are South of Umbrian and South-East of Etruscan and are nearly close to Messapian. The inscriptions treated more or less qualified people from various fields. These are primarily recognized linguists who do not understand the inscriptions and Slovenian researchers who understand the inscriptions on the Slovenian basis. In detail is treated Kollar's selection.

Slovenian proves to be an extremely archaic language and its many dialects is an excellent tool for studying the oldest Slovenian records. More than 92% of the inscriptions with excellent transliteration and more than 96% inscriptions with excellent translations provides unambiguous results and successful completion of transliteration, reading, translation and dictionary.

Uvod

Obravnavan je le Kollarjev izbor samnitskih napisov [1], ki obsegajo 27 napisov, ki vsebujejo 237 besed in 626 črk.

NAPISI

V tabeli 1 prikazujem število napisov Kollarjevega izbora, ter število v njih prepoznanih besed in črk.

Tabela 1: Število napisov ter v njih prepoznanih besed in črk

Napis	Število napisov	Število besed	Število črk
Izbrani napisi	27	237	626

Povprečna dolžina samnitskih napisov je 626 črk / 27 napisi = 23,19 črk ali 237 besed / 27 napisi = 8,78 besed. Povprečna dolžina napisov je zaradi skromnega izbora večja od mesapskih napisov z 21,48 črk ali 7,72 besed, od etruščanskih napisov z 20,72 črk ali 6,71 besed in večja od venetskih napisov z 18,71 črk ali 5,76 besed, od starofrigijskih z 10,68 črk ali 4,19 besed in večja od retijskih napisov z 10,51 črk ali 3,5 besed.

Povprečna dolžina samnitskih besed je 626 črk / 237 besedami = 2,64 črke. Povprečna dolžina besed je najmanjša. Sledi mesapske s 2,78 črk, starofrigijske z 2,81 črk, retijske z 2,95 črk, etruščanske z 3,09 in venetske z 3,25 črk [2-6].

Primerjava prečrkovanj

Zaradi majhnega obsega napisov podajam v tabeli 2 le pregled črkovnih znakov za posamezne skupine. Tri črke F so prištete h črki V, Črka Y pa je upoštevana kot črka I.

Upoštevane so jezikovne skupine:

SLO	vse črke navedenih slovenskih besedil	14,264.113 črk	[7]
LAT	vse črke navedenih latinskih besedil	1,027.885 črk	[8]
VEN	vse črke venetskih napisov brez pon. in obj. delov	7.879 črk	[9]
RET	vse črke navedenih retijskih napisov	2.301 črk	[10]
FRI	vse črke navedenih starofrigijskih napisov	2.438 črk	[11]
MES	vse črke navedenih mesapskih napisov	6. 507 črk	[12]
E-V	vse črke Kollarjevega izbora etruščanskih napisov	3937 črk	[13]
SAM	vse črke Kollarjevega izbora samnitskih napisov	626 črk	[14]

Tabela 2: Primerjava števila posameznih črk

ČRKE	Števila							
	VEN	SLO	RET	FRI	MES	LAT	SAM	E-V
A	738	1493812	313	402	1177	94413	68	579
B	62	276435	18	39	136	15995	6	47
C	86	305818			1	42410	1	130
D	131	483353	12	67	244	28209	21	6
E	677	1529542	194	263	695	122232	76	390
G	175	233506	59	34	86	11908	10	7
H	31	149351	21		2	8589	11	27
I	1370	1955896	456	338	921	103853	85	466
K	260	528202	82	109	114	21394	23	79
L	240	712366	120	51	271	32597	28	334
M	248	471258	42	101	143	55881	39	113
N	542	902311	139	131	375	63007	33	285
O	991	1296149	11	196	525	58076	6	144
P	100	481082	71	33	108	28121	21	107
R	366	714326	100	79	359	69091	31	246
S	469	720550	140	217	465	82429	61	266
Š	59	142079	31		72	0	1	61
T	719	617265	199	194	528	85192	41	197
U	308	306424	216	81	43	88823	40	281
V	284	552382	68	103	125	15620	24	131
Z	23	392006	9		117	45	0	41
SKUPAJ	7879	14264113	2301	2438	6507	1027885	626	3937

Izvedem le primerjavo prečrkovanj samoglanikov in utežno primerjavo posameznih glasov, kar je prikazano v tabeli 3 in 4.

12. V. Vodopivec, Zbir mesapskih napisov, delitev, prevod in slovar, Zbornik devete mednarodne konference, Izvor Evropejcev, Jutro, Ljubljana 2011, 87-130.
13. V. Vodopivec, Zbir etruščanskih napisov, delitev, prevod in slovar, Objavljen v tej knjigi.
14. V. Vodopivec, Besednjak samnitskih besed, Objavljen v tej knjigi.
15. Julien Cezar, Les actions de l'Empereur ou de la royaute, 17, Les Belles lettres. I, Paris 1932, 143; Glej: I Tomažič, Slovenske korenine, I Tomažič, Ljubljana 2003, 23.
16. M. Alinei, The paleolithic continuity theory on indo-european origins, an introduction, continuitas. com, Alessandro Peroni, www.continuitas.com/intro.html.
17. M. Alinei, Origini delle Lingue d'Europa, Il Mulino, Ed., Bologna, Vol 1, 1996, Vol 2, 2000.
18. J. Škulj, Etruscans, Veneti and Slovenians – a genetic perspective, Zbornik 3. Mednarodne konference, Staroselci v Evropi, Jutro, Ljubljana 2005, 20 – 30.
19. R. Petrič, Venetska teorija in izvor Slovenov, Zbornik 5. mednarodne konference Izvor Evropejcev, Jutro, Ljubljana 2007, 65-85.
20. L. Sever, Iskal sem predname, Dokazi o starožitnosti Slovencev na Dolenjskem zahodu, L. Sever, Turjak 2003, 17.
21. O. Belchevsky, Proto Slavic roots of the European languages were analyzed and confirmed with a new methodology, Principles of conceptual linguistics and their nature-based evolution, Proceedings of eighth International Topical Conference, Origin of Europeans, Jutro, Ljubljana 2010, 7-28.

Povzetek

Samnitski napisi so južno od Umbrov in jugovzhodno od Etruščanov in se že bližajo Mesapcem. Napise so obdelovali bolj ali manj usposobljeni ljudje različnih strok. Predvsem so to priznani jezikoslovci, ki napisov ne razumejo in slovenski raziskovalci, ki razumejo napise na slovenskih osnovah. Medtem ko so že pri prečrkovanju pomembne razlike, pa so bistvene razlike pri razumevanju zapisanih besedil. Podrobno je obdelan Kollarjev izbor besedil.

Slovenščina se izkaže kot izrazito arhaičen jezik in s svojimi številnimi narečji predstavlja izjemno orodje za proučevanje najstarejših slovenskih zapisov. Več kot 92 % napisov dosega odlično prečrkovanje in več kot 96% napisov dosega odlične prevode, kar omogoča nedvoumne rezultate in uspešno zaključeno delo prečrkovanja, branja, prevajanja in besednjaka.

Valery Osipov

THE READING OF ETRUSCAN INSCRIPTION TLE 890

Povzetek

RAZUMEVANJE ETRUŠČANSKEGA NAPISA TLE 899

Razumevanje dobro ohranjenega etruščanskega napisa iz drugega stoletja pr. Kr., na obočni steni groba pri Villa Tarantola, je možno razumeti na osnovi slovanskih jezikov in nam spregovori o Velesu kot bogu podzemlja.

Preface

The Etruscan inscription TLE 890 from 2nd century BC, on the arch-wall in tomb at Villa Tarantola, Tarquinia, is quite good preserved and is presented on next figure [1,2]. It is kept in Museo Nazionale di Tarquinia.

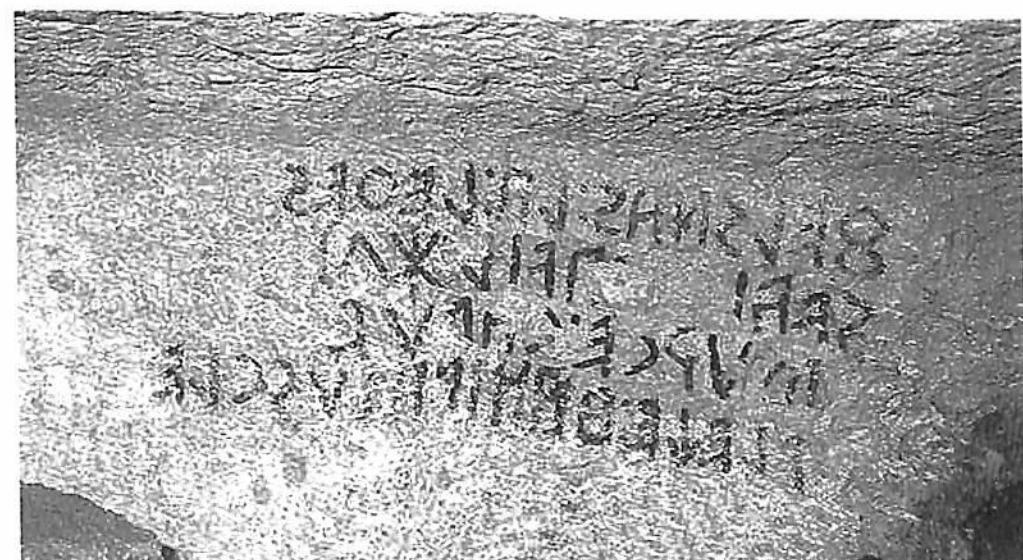

Figure 1.

Mauro Cristofani gives the draw of inscription with better divisibility of letters that is present in next figure [2].

6

The Etruscan letter Γ represent here the [h] and [g] sounds. So we can read the ending of the text as follows: ZA NIH GALU STsELI if this letter will be read twice. GALU - is the accusative case of the female proper name Galya (ГАЛЯ). ALA is a diminutive (pet) female name from Alina or Alevtina.

7

SPALTSE maybe is akin to Russian USYPALNITSA (УСЫПАЛЬНИЦА) – “burial-vault”.

Sources

1. See photo of this inscription on the WEB at <paleoglot.blogspot.com/.../problems-with-etruscan-inscription-tle.htm...>
2. See drawing of this inscription in “Mauro Cristofani, Introduzione allo studio dell’etrusco, Florence 1991, p. 163, scheda n. 28.

Abstract

The good preserved Etruscan inscription from 2nd century BC, on the arch-wall in tomb at Villa Tarantola, could be deciphered in Slavic languages and tell us about the God Veles as the god of underworld.

Zoran Siriški

THE ORIGIN OF THE WORD CALENDAR

Povzetek

IZVOR BESEDE KOLEDAR

V jezikoslovju v splošnem velja, da ta važen pojem, lastnina celega planeta izhaja iz rimskega običaja, ko so se na začetku vsakega meseca, še posebej pa ob novem letu obračunavale obresti in poravnali računi. Avtor pa trdi, da je to sedanja oblika prastarega običaja praznovanja obnove moči starega umirajočega Sonca – Kola, prihod novega Sonca – Božiča, kot tudi obred klicanja prednikov, prastarega običaja, ki se je očuval v Slavi, edinstvenem obredu Srbov, ki ga ni pri drugih narodih.

I Introduction

In looking for the origin of words when the most authoritative dictionaries are consulted, and they mostly come from the Western countries, the happen-makers of history and what is called ‘modern civilization’, we are often puzzled by blanks, inconsistencies and very nebulous definitions and explanations. The answer to the true origin of words is often locked within such definitions as Paleo-Balkanic substrate, Etruscan, Pre-Indo-European etc. When an objective and multi-disciplinary stance is taken in the approach to this issue, it becomes clear that Slavic languages not only have their contribution in the formation of a considerable part of lexical treasury of European languages, but that their role here is central and unavoidable. When this factor is taken into account, all inconsistencies, failures to come to the goal of an investigation and other hardships become eliminated immediately.

II Exposition

My intention here is to investigate the word *calendar*, also spelled *kalendar*, a very important concept which has become a part of the heritage of the entire world. Let us have a look at a fairly informative Online Etymological Dictionary (1).

calendar (n.)

c.1200, “system of division of the year;” mid-14c. as “table showing divisions of the year;” from Old French *calendier* “list, register,” from Latin *calendarium* “account book,” from *calendae/kalendae* “calends” the first day of the Roman month -- when debts fell

3. <http://wordinfo.info/results?searchString=ad+kalendas+graecas+or+ad+calendas+graecas>, Jan 2013.
4. Srpsko kalendarsko znanje, Dragan Jaconović http://www.svevlad.org.rs/narodni_zivot_files/jacanovic_kalendarskoznanje.html
5. Europe's First Monumental Sculpture: New Discoveries at Lepenski Vir, New Aspects of Antiquity, Dragoslav Srejović, Thames and Hudson 1972.
6. Myth and Religion of Serbs / Mit i religija Srba, Veselin Čajkanović, Srpska književna zadruga, Beograd 1973.
7. Serbian Mythological Dictionary / Srpski mitološki rečnik, S. Kulišić, P.Z. Petrović, N. Pantelić, Nolit, Beograd 1970.
8. Mit i religija u Srba, Veselin Čajkanović, Srpska književna zadruga, Beograd 1973.
9. <http://pandoraopen.ru/2012-08-30/drevnij-slavyanskij-kalendar-kolyady-dar-leto-7521>.
10. Fragments of the History of Serbs and Serbian – Yugoslav – lands in Turkey and Austria / Odlomci istorije Srba i srpskih – jugoslavenskih – zemalja u Turskoj i Austriji, Miloš S. Milojević, Državna štamparija, Beograd 1872.
11. Vinčan Script / Vinčansko Pismo, Radivoje Pešić, Pešić i sinovi, Beograd 1995.
12. Sacred Language of the Vlach Bread / Sveti jezik vlaškog hleba, Paun Es Durlić, <http://ia600804.us.archive.org/18/items/SvetiJezikVlaskogHleba/SvetiJezikVlaskogHleba.pdf> http://www.bread-culture.net/web/files/122/en/Sacred_Language_of_the_Vlach_Bread1.pdf (Feb, 2013).
13. Origins of Writing : Danube Scripts led to Pharaonic Egyptian Hieroglyphs : Confirmation by Pottery Comparison, Andis Kaulins, http://ancientworldblog.blogspot.com/2005_02_01_archive.html.
14. Russian holidays (Русские праздники, А.А. Тюняев, президент АФН, академик РАН, 2008, <http://www.dazzle.ru/spec/rr-holidays1.shtml>.
15. <http://www.historytoday.com/historical-dictionary/t/tripolye-cucuteni-culture.€>

Summary

The author of the paper considers the origin of the word calendar. According to current linguistics, this important concept, a part of the planetary linguistic treasure, comes from the Latin language and the Roman custom of calenda dies, which involved the collecting of interest on money of indebted citizens and levelling of accounts at the beginning of each month and especially around the time of the New Year. The paper points out that it is only a civilized form of age-old rites of koledari, symbolizing the time of renewal of the powers of the old dying Sun (kolo), the arrival of the new Sun (Bozic), as well as the ritual of invocation of the forefathers, the ancient custom which has survived in slava, a unique ritual of Serbs not found in any other nation.

Giancarlo Tomezzoli, Pavel Serafimov

THE LINEAR-A INSCRIPTIONS II.1, II.2 FROM THE PALACE OF KNOSSOS

Povzetek

LINEAR-A NAPISI II.1, II.2 IZ PALAČE KNOSSOS

V treh prejšnjih člankih smo obravnavali več pomembnih dejstev, ki kažejo na slovansko prisotnost na otoku Kreta in v jugovzhodni Evropi v 2. tisočletju pr. Kr. Kot je navedeno v omenjenih dokumentih, v skladu s paleolitsko kontinuitetno teorijo, slovanska prisotnost v vzhodni in južni Evropi v 2. tisočletju pr. Kr. ne bi smela biti presenečenje. V tem prispevku bomo obravnavali Linear A napisa II.1, II.2, ki ju je Evans odkril v palači Knossos.

Prevod II.1: *ta nova čaša priпадa čisti in pametni boginji, pij!* Prevod II.2: *ta moja voda priпадa kralju Dedulalu, pij!* Možne podobnosti s slovenskimi in drugimi pred antičnimi jezikih kažejo uporabo čaše za votivni namen, kar se zdi razumna možnost. Na podlagi teh dejstev se naša teorija, ki je določena v prejšnjih dokumentih, o prisotnosti pred antične minojske slovanske skupnosti na Kreti in v jugovzhodni Evropi, zdi še okrepljena.

Introduction

In three previous papers [1-3] presented respectively to the 1st and 2nd International Congress: До Кирилловская Славянская Писменность и Дохристианская Славянская Культура in St. Petersburg, town Pushkin, and to the 1st Regional Conference До Кирилловская Славянская Писменность и Дохристианская Славянская Культура in Moscow we dealt with several relevant facts indicating a Slavic presence in the island of Crete and in South-Eastern Europe in the 2nd millennium BC supported by the good matches and grammatical similarities between the words of the Linear A inscriptions on the golden signet ring of Mavro Spelio, the golden pin Cr Zf 1 and the female Clay Idol of Monte Morrone (IT) and corresponding words in old and modern Slavic languages.

As already mentioned in said papers a Slavic presence in Crete and South Europe in the 2nd millennium BC should not be regarded as completely surprising because, according to the Palaeolithic Continuity Theory - PCT of Alinei [4], p. 134, the thesis of the so called late arrival of Slavs in Europe is totally absurd and “must be replaced by the scenario of Slavic continuity from Palaeolithic, and the demographic growth and geographic expansion of the Slavs can be explained, much more realistically, by the extraordinary success, continuity and stability of the Neolithic cultures of South-Eastern Europe”.

In this paper we deal with two further Linear A inscriptions on two cups discovered by Evans in the Palace of Knossos further supporting a Slavic presence in Crete and South Eastern Europe in the 2nd millennium BC.

Summary

In three previous papers we dealt with several relevant facts indicating a Slavic presence in the island of Crete and in South-Eastern Europe in the 2nd millennium BC. As mentioned in said papers, according to the Palaeolithic Continuity Theory, a Slavic presence in Eastern and Southern Europe in the 2nd millennium BC should not be regarded as completely surprising. In this paper we deal with the Linear A inscriptions II.1, II.2 discovered by Evans in the Palace of Knossos.

The translations of II.1: *this new cup belongs to the pure and wise goddess, drink!* and II.2: *this water from me, belonging to king Dedulal, drink!* Possible similarities with Slavonic and other ancient languages indicate the use of the cups for votive libations, which appears a reasonable possibility. On the basis of these facts, our theory, set out in previous papers, about the presence in the antiquity of a Minoan Slavic community in Crete and in the South-Eastern Europe appears further reinforced.

Giancarlo Tomezzoli – Anatole Klyosov

DNA GENEALOGY AND LINGUISTICS. A NEW MIGRATION / LINGUISTIC / SETTLEMENT PARADIGM FOR ANCIENT EUROPE

Povzetek

DNA RODOSLOVJE IN JEZIKOSLOVJE NOV SELITVENI / JEZIKOVNI / NASELITVENI PRIMER ZA STARODAVNO EVROPO

Prispevek poskuša spojiti podatke sodobnega rodoslovja in DNA rodoslovja na način, da bi dobili združljiv selitveni / jezikovni / naselitveni primer (vzorec) (SJN) za opisovanje selitev in naselitev ljudstev in jezikov v Evropi po zadnji ledeni dobi. V SJN vzorcu so bili zaznani trije pomembni dejavniki:

- R1a haploskupina nosilcev, ki so navadno označeni kot Arijci, ki so 20.000 pred n. št. med svojimi selitvami iz osrednje Azije in Altaja prišli po južni poti v Evropo okoli leta 10.000 pred n. št., prinesli proto indoevropske (IE) in indoevropske jezike in se potem selili na vzhod iz Evrope na Ruske ravnice in Indijo kot legendarni Arijci. V prvi polovici tretjega tisočletja pred n. št. so se selili s svojim IE jezikom nazaj iz Ruske ravnice v srednjo, zahodno in južno Evropo in s seboj v Evropo vodili ljudstva, ki so se pozneje imenovala Kelti, Germani, Italiki, Grki, Iliri in Baltosloveni.
- R1b haploskupina nosilcev, ki so navadno označeni kot Arbini in ki so od okoli 16.000 let pred n. št. med svojimi selitvami iz osrednje Azije v Evropo po severni poti prišli v Evropo med okoli 4.800 in 4.500 pred n. št., so prinesli ne- indoevropske jezike.
- E, F, G, J, I, K haploskupina nosilcev, za katere ostaneta selitvena pot in čas prihoda v Evropo 5.000 pred n. št. nejasna in ne govorijo IE jezikov. Domneva je, da je bil prihod Arijcev R1a v Evropo miroljuben, ne nazadnje ni znakov, da bi ti bili morda nosili gene nasilne do prvotnih prebivalcev. Vsekakor pa je prihod Arbinov (R1b) v Evropo zaznamoval skoraj popolno odstranitev skupin E, F, G, J, I, K iz Evrope.
- Glede na poglavitne sodobne jezikoslovne teorije je mogoče dognati:
- anatolska teorija je v splošnem primerljiva s SJN vzorcem;
- baskonsko in afro-azijska teorija o prvotni prebivalstveni podlagi je delno združljiva s SJN vzorcem;
- kurganska teorija in paleolitska teorija nepretrgane poselitve se zdita nezdružljivi z zgodovino Evrope, ki temelji na SJN vzorcem.
- Razen tega so v letih od 1990 do 2000 očetje, utemeljiteli teorij in genetike prebivalstva, naredili napake v tem, kar imenujejo »gensko rodoslovje« ali »prebivalstvena genetika« in nekaterih vidikih izven afriških domnev, ki so bile dokazane z DNA rodoslovjem, teče tukaj tudi razprava.

Marjan Ivan Moškon

O STARI SLOVENŠČINI

Summary

OLD SLOVENIAN

Analysed Greek names Σουοβηοί and Σκλάβηοι of aboriginal inhabitants in the Danube region from the first half of the first millennium, the most appropriate read as Sloveni and Slaveni (Slovenes and Slaves). That they are a former Slovène, convincingly speaks their словѣнъскъ юзыкъ (slovjenskъ jazikъ) – old Slovenian, which was to spread Christianity in Pannonia adapted to the liturgical needs of the church as Old Church Slovene by Thessaloniki brothers Constantine and Methodius. This means that the Macedonian and Pannonian Slověnes spoke the same – Slovenian language and inhabited the provinces with the same names: Sclavinia and Slauonia. These findings support the range of modern scientific researches and original documents. A more detailed insight into the activity of Constantine and Methodius dictated entirely new hypothesis about the old Slovenian and origin of Freising manuscripts, especially taking into account the origin of the Balkan peoples and the understanding of the political situation in the 19th and 20th century, when they were formed in the nations.

Uvod

Nikoli mi ni bilo jasno, zakaj so naši učenjaki za nekdanji словѣнъскъ юзыкъ (slovjenskъ jazikъ – pri transkripciji cirilskega trdega znaka *jer* [ъ] v latinico sem ga uporabil v izvirni obliku), v katerem sta pridigala in pisala sveta brata Konstantin in Metod, povzeli ime »slovanščina«. Iz takega razumevanja namreč sledi tudi pojem za njuno »staro cerkveno slovanščino«, ki naj bi zameglil pravi izvor tega jezika. Da ta goljufija ni čisto sama po sebi umevna, kot se sicer sedanjim Slovencem zdi, naj pokaže primerjava sodobnih poimenovanj, najprej pri tako imenovanih »slovenskih« narodih (vir po Wikipedijah naštetih jezikov):

- belorusko: стара жытна славянскія мовы (*staraya zhyt'na slavjanskija movy*), staroslavenski jezik
- bosensko: staro(crkveno)slavenski, staro(cerkveno)slavenski jezik
- bolgarsko: старобългарски език (*starobălgarski ezik*), starobolgarski jezik
- češko: staroslověnština, (*staroslovjenština*), staroslovenščina
- hrvaško: staro(crkveno)slavenski, staro(cerkveno)slavenski jezik
- makedonsko: старо(црковно)словенски, staro(crkovno)slovenski jazik
- poljsko: staro-cerkiewno-słowiański, staro-cerkveno-slovenski jezik
- romunsko: limba slavă veche, staroslavenski jezik
- rusko: старославянский язык (*staroslavjánskij jazyk*), staroslavenski jezik
- srbsko: старо(црквено)словенски, staro(cerkveno)slovenski jezik

slovaško: (staro)slovenčina, (staro)slovienski jazyk

slovensko: stara cerkvena slovanščina, tudi stárocerkvné slovánščina

staroslavensko: старославянъский язык (*staroslavjánskij jazyk*), staroslavenski jezik

ukrajinsko: старослов'янська мова (*staroslovjans'ka mova*), staroslovanski jezik

Od štirinajstih »slovenskih« jezikov je torej *slovenskъ jazikъ* samo v treh primerih zapisan kot *slovenski*, *slovanščina*, v enem primeru kot *bulgarski jezik*, v štirih primerih kot *slovenski*, *slovenština* in v šestih primerih kot *slavenski jezik*.

Zanimalo me je še, kako rečejo »stari cerkveni slovanščini« v glavnih evropskih jezikih:

angleško: Old Church Slavonic (словѣнъскъ юзыкъ), stara cerkvena slavonščina

nemško: Altkirchenslawische Sprache (словѣнъскъ юзыкъ, transkrib. *slověnškъ jazykъ*)

francosko: Vieux-slave

italijansko: Antico slavo ecclesiastico (словѣнъскъ/slověniskъ)

špansko: Antiguo eslavo eclesiástico (юзыкъ словѣнъскъ / jazykъ slověniskъ)

portugalsko: Antigo eslavo eclesiástico (юзыкъ словѣнъскъ, jazykъ slověniskъ)

nizozemsko: Oudkerkslavisch (словѣнъсъкъ юзыкъ, *slověniskiji jazykъ*)

dansko: Oldkirkeslavisk (starocerkvenoslavensko)

norveško: Gammelkirkeslavisk (словѣнъсъкъ юзыкъ, slověniskiy jazykъ)

švedsko: Fornkyrkslaviska (юзыкъ словѣнъскъ)

finsko: Muinaiskirkkoslaavi (юзыкъ словѣнъскъ)

esperanto: Malnovslava lingvo (словѣнъсъкъ юзыкъ)

grško: Αρχαία εκκλησιαστική σλαβονική γλώσσα (stari cerkveno slavonski jezik)

latinsko: Lingua Slavica (Slavonica) ecclesiastica antiqua (stari cerkveno slavenski/ slavonski jezik)

Zanimivo, da imajo vsi navedeni evropski jeziki v korenju porekla stare cerkvene slovenščine zlog slav- (slavenski), niti eden pa nima zveze slovan- (slovenski), čeprav tudi vsi poznajo in navajajo izvirno ime словѣнъскъ юзыкъ (slovjenskъ jazikъ). Vendar noben od teh evropskih jezikov ne navaja slovenskega jezika. Angleška, grška in latinska inačica pa ga pišejo kot slavonic, mar zato, ker je bil najprej zapisan v nekdanji Sclavonii?

Seveda sem poskusil razvozlati, kaj pomenijo tako različna poimenovanja v slavenskih in v tujih zapisih, ter se zato najprej lotil največkrat uporabljenega pridevnika *slavenski*.

Zgodnji zapisi

Moral sem se vrniti v zgodnji srednji vek, takorekoč na začetek našega štetja. Znano je, da Grki niso uporabljali črkovnega para -sl- in so v tak zlog vrinjali različne soglasnike, najraje črko -k-, ter tako dobili zvezo *skl-*.

V drugem stoletju prvega tisočletja pa je starogrški učenjak in zemljepisec Klavdij Ptolemaj opisoval Suovene (Σουοβηοί) [1:281], ki jih gre po najbolj preprosti razlagi razumeti kot *Slovene*. Zakaj? Če so se mu staroselci predstavljeni kot Sloveni, je namesto črke -l- v zvezo *Slo-* vrinil par -ou- ter dobil *Souovene* (Slika 1). Lahko pa je zapisal tudi točno tako kot je slišal: *Suoveni*, saj M. Snoj navaja za Slovene podoben zapis iz koroške Podjune *suauéi'* [2:265]. S parom -ua- radi zamenjujejo glas -l- tudi ponekod na Gorenjskem.

Povzetek

Razčlenjena grška poimenovanja staroselcev v Podonavju iz prve polovice prvega tisočletja Σουοβῆνοι in Σκλάβῆνοι se najbolj ustrezeno berojo kot Sloveni in Slaveni. Da gre za nekdanje Slovene prepričljivo govori njihov словѣньскъ ѹзыкъ (slovjenskъ jazikъ) – stara slovenščina, ki sta jo za širjenje krščanstva v Panoniji prilagodila liturgičnim potrebam kot *staro cerkveno slovenčino* solunska brata Konstantin in Metod. To pa pomeni, da so, makedonski in panonski Slovenci govorili enak – slovenski jezik in naseljevali pokrajine z enakimi imeni: Sklavinija in Slauonia. Te ugotovitve podpira vrsta sodobnih znanstvenih raziskav in izvirnih dokumentov. Bolj podroben pogled v delovanje Konstantina in Metoda narekuje popolnoma nove podmene o stari slovenščini in izvoru Brižinskih spomenikov, še zlasti ob upoštevanju porekla balkanskih ljudstev in ob razumevanju političnih razmer v 19. in 20. stoletju, ko so se oblikovali v narode.

Andrej Šiško

SLOVENCI, SLOVENI, SLOVENSKI IN SLOVENIJA V DVEH STARIH KRONIKAH PANONSKIH SLOVENCEV

Summary

SLOVENES, SLAVS, SLOVENIAN, AND SLOVENIA
IN TWO OLD CHRONICLES OF PANNONIAN SLOVENE

Presented are the notions Slovenci, Sloveni, Slovenski, and Slovenieh in two old Chronicles of Pannonian Slovenes. These are *Kronika vezda znovič spravljena kratka slovenskim jezikom* (*Chronicle now again written in Slovene language*) by Antol (Anton) Vramec (pronounce as Vra:me:ts) (1578), as well as *Kronika aliti spomenek vsega sveta vekov* (*Chronicle or recollection about ancient times*), by Pavel Ritter Vitezovič (pronounce as Vi:tezo:vich), first published in Zagreb 1696, then somewhat redacted in 1744 (Štefan Rafaj, Ed.; this version is used here) and 1762 (Nikola Laurenčić, Ed.).

Vramec's *Chronicle* is the first printed history book in Slovene language. Of exceptional importance is the fact that Vramec used in his book the words Slovenci/Slovenes, Sloveni/Slavs, Slovenijeh/Slovenia and slovenski/Slovenian. He advocated the autochthonism of Slovenes presenting that the ancestors of Slovenes lived in the Central Europe at the time of Alexander the Macedon (4th Century BC) at the latest. His writing testifies that in the 16th Century AD this was a generally recognised understanding. It was entirely in line with the writing by Adam Bohorič in his Introduction in Latin into the first Grammar in Slovene (1584). He clearly distinguished Slovenia and Slovenes from Ogrji/Vogri (Hungarians) and Croats as well as their lands. That means that he clearly distinguished three different nations in line with the way understanding of that time.

In the Ritter's *Chronicle* there is also reported about Slovenes far BC. Ritter knows about Slovenes, Slovene Kings, Slovene Army, Slovene territory, Slovene rulers of different rank, different tribes of Slovenes (Trivalji, Ardieji, Dalmati, Palariji, Majdaki, Vandali, Panonci, Korutanci, Kranjci), including Yapodi, Illyrians, as well as pat of Sarmatians and Avarians. The comparison of the Ritter's *Chronicle* to the Vramec's *Chronicle* presents that according to Ritter, the first reports about Slovenes are for more than hundred years earlier and much more frequent than at Vramec. Regretfully, these *Chronicles* are being entirely ignored by the historians and linguists in Slovenia and this is not in line with the Method of Science.

Uvod

V prispevku so predstavljeni pojmi Slovenci, Sloveni, slovenski in Slovenija/Slovenijeh v dveh starih kronikah panonskih Slovencev. To sta *Kronika vezda znovič spravljena kratka slovenskim jezikom*, Antola (Antona) Vramca (1578) ter *Kronika aliti spomenek*

Cyril A. Hromník

SLOVENIKAM / SLOVENSKO NA BRIEŽDENĽ

Povzetek

SLOVENI IN SLOVENKE - ODKOD SMO SE VZELI?

Razlaga, po kateri naj bi Sloveni/Slovaki in drugi Slovani nastali iz komaj kaj razlikujanje se slovanske praskupnosti v domnevni slovanski pradomovini nekje med Vislo in Dnjeprom šele sredi prvega tisočletja po Kr., je časovno neverjetna če ne nemogoča in zgodovinsko nepodprtia. Klasični Grki in Rimljani naj bi se ne menili za ljudi, iz katerih naj bi izšli Sloveni in drugi Slovani, a to se ne sklada z zgodovinskimi zapisi. Imen Sloveni, Sloven, Slovan, Slovak, Slovin, Slovak še ne razumemo in tu tiči vzrok za njihovo navidezno nepoznanost. V razumevanju teh nazivov je ključ za razumevanje izvora teh ljudstev. Ta prispevek odkriva izvor Slovenov v bronasti dobi, kakih 3000 let pr. Kr.; razišče razvoj njihovih navad in izročil in to vodi k razumevanju njihovega poimenovanja. Ta imena nudijo bistveno vodilo k njihovi zgodnji zgodovini. Zgodovini in ne prazgodovini! Njihova izvorna domovina imenovana Slovenikam, kasneje Slovensko je med lokom Karpatov, ki z Dinaridi na jugu in Alpami na zahodu obkrožajo njihovo pradomovino Ob Gorah (Ogrsko), iz katere odteka voda po Istru - njihovi reki življenja. Gore, ki imajo tajinstvena imena Tatra, Matra, Fatra določajo osrednje področje srednje-evropske bronaste dobe in predstavljajo zibelko nastajajočih Slovenov. To zibelko so zibali Evropejci in Indo-Europejci, toda brez začetnega prispevka dravidskih rudosledcev in topilcev brona se to ne bi nikoli začelo. To je bilo doslej spregledano.

I. Slovenikam

Slovensko, pozoruhodná to zem uprostred Európy, do ktorej sa 'gramaticky' nedá ísť. Nedá sa povedať podľme do Slovenska, alebo ideme do Slovenska, ako je tomu v prípade Poľska, Maďarska, Rumunska, Rakúska, Bieloruska, Nemecka a všetkých ostatných krajín sveta. Do Slovenska sa ísť nedá. Musí sa ísť NA SLOVENSKO.

SLOVENIKAM
Sloveni náš rod sa znova rozrastie a zveľadí
Vovediem Vás do výdnejšej končiny,
Už cestu kliesnim na poludnie čeladi
Už vidím šírku krásnej novej otčiny
Zo starodávným názvom Slovenikam.

Joseph Janek, Cleveland, Ohio, USA. June 2013

Zdá sa, že iných zemí na ktoré sa nedá ísť ani nieto. Jedine na ostrovné krajiny ako Zanzibar, Madagaskar, Hawaï, Mauritius, Grónsko, Island, Ohňová Zem, Taiwan, atď. sa dá ísť. Akoby aj Slovensko malo nejakú insulárnu pozíciu! Japonsko, Indonézia a Veľká Británia sú tiež ostrovné krajiny, ale na Japonsko, na Indonéziu a Veľkú Britániu sa tiež nedá ísť. Prečo? Musí sa ísť do Japonska, do Indonézie, do Veľkej Británie, tak ako sa ide do pevnozemského Ruska, do Spojených štátov, do Číny, do Lichtenšteina, do Lucemburska, do Andory, do Tibetu, do Antarktídy, atď. Veľkosť ostrova alebo maličkosť zeme teda nehrá tu žiadnu úlohu. Ide sa však na Aljašku, ktorá je kontinentálna a dva krát tak veľká ako Texas, ale ide sa do Texasu. Jedinou výnimkou k tým zdánlivým pravidlám sú dve krídla Slovenska – Marava (moderná Morava) a Ukrajina. A tam by sa mal nájsť kľúč k tajomnej historickej insularite Slovenska. Keby Slovensko spočívalo na tak krátkej histórii akú mu prisudzujú česki, svetoví, ba aj Čechmi vychovaní slovenskí dejepisci – pári sto rokov alebo prinajlepšom 1150 rokov --, tak zaiste by sa ta gramatická insularita našej zeme nebola mohla z ničoho nič a proti gramatickým pravidlám slovenského ba aj českého jazyka vyvinuť. Všimnime si tiež, že Američan slovenského pôvodu Eugen A. Cernan (Čerňan, z rodiny z Kysúc), ako jeden z mála pozemšťanov išiel a stúpil na Mesiac, zatiaľ čo americká sonda pred rokom pristala na Marse.¹ Slovensko so svojou gramatickou vynimočnosťou sa tak dostáva do veľmi vybranej spoločnosti. Len sotva kto tam patrí. Čím to je že Slovensko je tak vynimočné?

Slovensko vo svojom názve, tak ako aj mnoho iných zemí, označuje svoju zem široko uplatnenou koncovkou -ko. Tak máme Poľsko, Nemecko, Rusko, Španielsko a veľký počet iných zemí v ktorých názvoch koncovka -ko pridáva zmysel zeme alebo krajiny k názvom etnický, jazykovo alebo národnostne definovaných spoločenstien zdieľajúcich tu istú zem. Ale tá koncovka od nikoho nevyžaduje aby išiel na Rusko alebo na Španielsko. Akoby slovenské -ko bolo odlišné od koncovky -ko iných krajínach Európy. Zdá sa však, že tejto otázky sa najznámejší slovenský špecialista na etymológiu, už zosnulý professor Šimon Ondruš, vo svojich štúdiach nedotkol.² Česká etymológia tiež nemá riešenie.³ Ani pravidlo, že predložka **na** mieri na povrch a do mieri do vnútra neuspokojuje.

V čom teda vezí to slovenské **na Slovensko, na Ukrajinu, na Moravu?** Lokatívnu koncovku sice nezdieľajú, ale krídla Slovenska sa zhodujú na koncovke -u a podľa všetkého v strede postavené Slovensko diktuje aj súsedom s menami ženského rodu na svojich krídlach, aby sa aj k ním išlo **na** a nie do Moravy a do Ukrajiny. Zdá sa, že ich postavenie na krídlach Slovenska naznačuje, že raz tam neboli tri krajiny ale len jedna a tá sa zvala Slovensko, **na** ktoré sa šlo a tá predložka prešla aj Moravu a Ukajinu, keď sa tie dve oddeliли od materskej zeme Slovenska. Predpona **na-** naznačuje smer hore a Slovensko je vyvýšenou, horskou krajinou v centre Európy na rozvodí štyroch morí: Čierneho, Stredozemného, Severného a Baltického. Dnešné Slovensko sice nemá rieku tečúcu do Stredozemného mora, ale jeho meno sa bezpochybne vytvorilo v dávnych dobách, keď rozvodie srbskej Moravy a severného prítoku Vardaru bolo na hranici alebo v blízkosti hranice Slovenska. Existujú náznaky, že v dávnych dobách Solún na brehu Egejského mora (súčasť Stredozemného mora) tiež patrila do vtedajšieho Slovenska a slúžila ako hlavný prístav slovenského obchodu s Egyptom, Etiopiou (zahrnujúcou celú dnešnú Afriku, ktorá vtedy pod tým

ETIMOLOGIJA BESED TREBITI, ČREPINJE, ČREVA, TREBUH, CEV, ČRV IN ČERVENA (BARVA)

Summary

ETYMOLOGY OF THE WORDS

TREBITI, ČREPINJE, ČREVA, TREBUH, CEV, ČRV IN ČERVENA (COLOR)

This contribution is typical representation of basic conception that spreads widely from basic term to related or dependant words by fundamental researching. Thus beside etymological explanation of firstly planned word červena, contribution also discuss words črepinje, trebiti, trebuh, čрева, cev in črv. It is obvious our predecessors used high level of common sense when forming words from resemblance to other thing, stuff or conception. To form a new word, they used a little adapted extant word for being clearly distinguished from basic source. So word trebiti (stub up, prune, grub up, root out) and iztrebek (excrement) derive from the term črepinje (shard), indicating broken prime stuff or stuff dispersed to small pieces. Bowels (čрева) are animal and human organ within the digestion (trebljenje) process flows, by other words, where food is re-forming to smaller pieces and absorption of nutrients is done. Remains of nutrients that body cannot consume are excrements (iztrebki) deposited in colon and excreted thru anus. The largest part of abdominal cavity is occupied by bowels (čрева), by which our predecessors simply named abdomen (trebuh). The bowels were very useful material for different purposes and still are today. They were probably the first tubular material used by man, thus younger word cev (tube) derives from word čрева (bowels). By the similarity of annular shaped form of bowels and worms, the indigenous linguistic genius named worm (črv) by bowels (čрева), not vice versa, as it is evident from previous etymological discussed words. On the contrary as expected and as stated by leading linguists, červena (red) color is not named by the worms (*Porphyrophora polonica*) from which the red color has been produced still in the 16 century, but from the red color of blood, which was initially called krvrena (bloody), that in the course of time was eventually softened to črvrena. Etymological researches in the Euro-Asian tract are based insufficiently on Slavic languages, especially on Slovene, that seems to be the genuine remain of the primary language once prevailing in Europe. Ignoring Slovene language the etymology science persists at a deadlock.

Uvod

Kako je jezik nastajal, se oblikoval in izgradil v celoto, ki smo jo podedovali od svojih prednikov? Bolj ko se odmikamo od nastanka praslovenščine, več je o tem napisanega, večje je število člankov in razpravljavcev, hkrati pa čedalje večji odmik sodobnega uma od čisto

preproste, kmečke pameti, ki je znala v enem stavku pojasniti, kar sodobna znanost ne zna v stotinah primerkov objavljenega gradiva, ki močno bremenijo police in družbena sredstva. Iz tega veje spoznanje, da denar ne more tlakovati poti resnici. Le preprosta modrost ima ključ od duri, za katerimi vodi pot do davnih začetkov našega izvora. Zakaj je to sploh pomembno? Zaradi vpogleda v delovanje stvarstva, ki se tudi na področju jezika ravna po nekih naravnih zakonitostih, ki pa jih danes ne poznamo več. Zaradi vpogleda v razvoj in potek dogodkov, ki so oblikovali današnje narode ter zaradi tega, da se bomo lahko zavedali, kdo sploh smo in kam vodi zakrita prihodnost. S to študijo bom, upam, prispeval delček k začetku drugačnega pogleda in razumevanja na etimološko prepletost in soodvisnost, ki jo lahko zaobjamemo le s širokim pogledom na obravnavane problematike.

Sodobna jezikoslovna znanost zelo malo, ali sploh ne upošteva odklonov znakovnega zapisa istega glasu ali obratno, uporabo iste črke za različne glasove, uporabo različnih črk za isti glas v različnih kulturnih območjih, zamiranje črk, itd. Poleg tega pa ostaja vse preveč primerov, ko sta domišljija 19. stoletja in slovenska gorečnost položili znanstvene temelje tezam v jezikoslovju, npr. uvedbi mehčanega L in N, ki ga slovenski izobraženci tega časa nikakor niso uspeli zaznavali, ampak so se šele s pomočjo »strokovnjakov« učili razlikovati ga od navadnega L. Ker razlike med fantomskim in običajnim glasom niso bili sposobni zaznali, so svojo pogosto zadrgo prikrivali tako, da so raje širokopotezno LJ-kali ter pri tem zagrešili mnogo nesmislov, kot je Spljit, Meteljko, ipd. Posledice uvedbe na tisoče LJ-jev in NJ-jev, ki jih v slovenščini nikdar ni bilo, pa se še vedno »znanstveno« bohotijo naprej. Slovence se uči domnevno pravilnega izgovora besed: nedelja, peljati, valjati, postelja, ipd., ob tem pa jim je zamolčano, da gre za slovenskemu jeziku tuje oblike in da se v resnici širi uničevanje slovenščine.

Dokler pa se stvari ne uredijo in postavijo na mesta, kamor spadajo, toliko bomo vedno znova in znova utirali pot proti navidezni resnici in se šele po dolgi naporni poti zavedli, da smo zašli v privid puščave. Prvi korak na križišču razpotja je zavedanje, da so razlage o izvoru mnogih sodobnih jezikov zgrajene tudi na lažeh, potvorbah in zatiranjih. Taki so v bistvu vsi »veliki« jeziki, ki so iz pozicije vladojoče moči na tiho prekrili stare jezike. Avstrija, ki je imela nekdaj pretežno slovenski značaj, danes to prikriva in izničuje. Podobno je bilo v vzhodni Nemčiji. Izstopajoč je primer romunščine. Na večini ozemlja današnje Romunije se je v uradnih državnih in cerkvenih spisih še v 17.-18. stol. uporabljala stara slovenščina, nato pa so s prevlado ene skupine nad drugo, začeli slovenske besede na silo izrinjati in jih nadomeščati z romanskimi, ki jih prej niti poznali niso. Potem je tu češčina, ki je začela v 15.-16. stol. slovenske besede spremintati, pozneje pa jih preko knjižnega jezika vsilevati Slovakom, kar je poglaviti razlog, da je danes slovaščina bliže češčini kot slovenščini. Bolgarščina je prevzela ogromno, do 40 % ruskih besed. In nenazadne je bila slovenščina v zadnjih 150 letih močno balkanizirana ter nasilno in nestrokovno vtirjena iz zahodne in južne smeri.

V sodobnem času pa je treba upoštevati še, da je že sam slovnični zapis vzrok za postopno spremembo izgovora širokih množic, ki morda nima veliko skupnega s prvotno izgovorjavo npr. съкъдънь → skedenj. Potem je treba paziti na podtaknjene tujke, ki so se s skrbnim medijskim in šolskim serviranjem že tako udomačile, da večina sploh več ne ve,

Eric Tomas de Saint Maur

STARORIMSKI BOG MARS, NJEGOV PRVOTEN POMEN IN VZDEVKI

Summary

OLD ROMAN GOD MARS, HIS ORIGINAN SIGNIFICANCE AND NICKNAMES

Although Jupiter was a supreme roman god, Mars was for the Romans more important, because Mars accompanied them through all historical periods since the foundation of Rome until the end of the Roman Empire. Its old names were Maurs, Mavors, Ma(r)spiter, his nicknames Selvanus and Gradivus, what is all unclear to the mainstream linguists and etymologists. But we, the Slovenians can understand all of them easily, as they still live among us and there are related words like:

vor = boj, fight; graden = sessile oak, greda = construction wooden beam, les = timber, wood and after a flip = Sel-, further on pita-ti = to nourish and the like.

Zgodovinarji imajo boga MARSA za najbolj rimljanskega od vseh rimskeih bogov. (1) To nas mora presenečati, saj je bil sicer JUPITER vrhovni bog rimskega panteona. Za nas, Slovence je umbrijski Jupitrov vzdevek Ařmune zelo zanimiv. Sestavljen je iz predpone ař-, kar je inačica rimske predpone AD-: k, pri, na, in -mune. Slednji izraz je zelo blizu slo-venetski besedni družini munja, munjen itn., kar pomeni strela, zadet (kot) od strele in zato munjen, prismuknjen. In res je bil rimski bog Jupiter tudi gospodar bliskov, lučal je strele in sploh je znal biti grozen z njimi. Znan je rimski pregovor: „Daleč od Jupitra, daleč od strele (munje)“. Vendar je bilo za Rimljane oboževanje MARSA pomembnejše od čaščenja JUPITRA zato, ker je bil MARS spremeljal Rimljane ves čas rimljanske preteklosti.

Poglejmo kako:

prvič, izročilo ga postavlja za Romulovega očeta,
drugič, bil je bog poljedelstva in,
tretjič, bil je bog vojne.

Tako je bil vedno tesno povezan z vsemi tremi najvažnejšimi obdobji v razvoju Rima in Rimjanov:

prvič, z ustanovitvijo in razvojem “večnega mesta”,
drugič, z vsakodnevnim življenjem prednikov, v osnovi poljedelcev,
tretjič, ki so bili šele kasneje postali osvajalci.

Sam izvor imena **MARS** je zelo zanimiv in med zgodovinarji sporen. Najstarejši znani oblici imena sta **MAURS** in **MAVORS**. Drugi oblici : **MAR-S-PITER** in **MAS-PITER**, sta nastali s pristavkom besede **-PITER** = *lat.* oče, (2, 3), *svn.* bi rekli: Tisti, ki pita

mladiče, tj. ki prehranjuje in skrbi za svoje otroke, glej tudi piča = hrana in - pi(ja)ča. Isto pripomo najdemo tudi v imenu **JU-PITER**.

V davnih časih je bil MARS bog podeželja, poljedelstva, kmetov, torej rasti in plodnosti, pomladne burnosti, ki se ob tem razvije in jamči dobro letino. Ta burnost se je kasneje prenesla v bojevitost in boje, saj le-ti pomenijo prepir, ravs in kavs ter tudi otipljivo nasilje, kar so, žal,boleče občutila številna ljudstva.

Marsa so imenovali tudi **SILVĀNUS** (staro **SELVĀNUS**, ki je bil kasneje postal samostojno božanstvo) ter je, kot tak, bedel nad rastjo in uspevanjem živine. Gozdovi in hribi so bili njegov dom. Splošno pa je MARS varoval poljedelstvo in bil, kot tak, npr. enačen tudi z Robigijem, ki je oteval pšenico pred rjo, snetjo (*lat.* ROBIGO). Marsu so žrtvovali različne živali: žolno, konja in volka; med rastlinami in drevesi, ki so mu bila posvečena, so: figovec, hrast, dren, lovor in fižol.

Vse te podrobnosti, skupaj z dejstvom, da je bil MARS bog pomladi, čigar najpomembnejša slavja so praznovali pomladi, jasno kažejo, da je bil MARS v svoji osnovi bog poljedelstva in kmetov. Takšnega so imenovali „**GRADIVUS**”, kar naj bi, po mnenju zgodovinarjev, izviralo iz besede GRANDIS = velik, odrasel, star, oz. GRANDIO, -IRE = storiti, narediti, da postane (nekaj) veliko. Prva razlaga ne zadane pomena pomladi, saj je pomlad vedno “mlada” in ji je pojem starca premo oprek, druga pa je v rabi še od Cicera dalje, ki pa je bil prišel na svet v bistveno spremenjenih razmerah, ki so postale stvarnost še mnogo kasneje.

Walde-Hofmannov latinski pomenoslovni besednjak (4) navaja za : **GRADIVUS**, Marsov vzdevek : ... tujka neznanega izvora ; po Nordnovi „Stari Germaniji“ ... *ilirska ali trakijska*. Razlage ne najde.

Zanimivo vprašanje bi bilo tudi, zakaj je bil ostal Marsov vzdevek GRADIVUS ves čas nespremenjen, saj je znano, da so bili Rimljani sicer radi pritikali glas -N- pred -D- iz česar je nastalo -ND-, vendar se to pri vzdevku (potem bi se bil glasil „GRADIVUS“) ni nikoli zgodilo, čeprav se izraz za takšen dodatek dobesedno ponuja ter bi se bilo odlično ujemalo s novo razlago vzdevka. Zgodovinski spomin in zakoreninjenost v ljudstvu sta kaj takega preprečila.

Rimljani so bili torej, čeprav so bili kasneje poljedelskega boga Marsa preuredili v boga vojne in za takšnega velja še danes, ohranili vzdevek GRADIVUS, a ga poslej razlagli z GRADIOR, GRESSUS SUM, GREDI, *st. svn.* *gre(ds)ti, grem, greš, (5) (*svn.* oblika je mehčana, zato primerjaj npr. *litovsko gridyti* = *svn.* *gred(s)ti, hoditi ali *gresti, *rus.* gredju), pač prilagojeno rimljanskim pojmom o spremenjeni in novi rabi boga Marsa, ki pa kljub temu niso pretrgali in se oddaljili od izročila, pri čemer menimo posebej burnost ter spremembe.

Tudi beseda *st. rimlj.* pitar = *rimlj.* pater = oče, ata, nam Slovencem ne more biti tuja. Kaj pa dela ptičji par z mladički v gnezdu? Pita jih, dokler ne postanejo godni in ne odletijo v samostojno življenje. Natančno to pa je tudi naloga vsakega očeta: pitati mladiče s primerno hrano. Dalje imamo pi-ti in *pi-tja, -tj- (pitje!) = zmehčano v -č-, piča = hrana. S tem je osnovna preskrba potomcev popolna. Vse to pojmovanje je neprisiljeno in popolnoma, ja, skoraj kmečko naravno.

George Sotiroff

FENIČANI, VENIČANI, HENETI, VENETI IN VENDI

Summary

PHOENICIANS, VENYCIANS, HENETI, VENETI AND WENDI

As Fenice in antiques they benamed the shore zone in the east Mediterranean, in Palestine, where the fenician cities stood and there lived Fenicians. They have also been associated with Venice and the Venetians and, as it seems, they have something in common with Vannes and the surrounding land and the country of Vendée close to Atlantic. There is also the assumption that they are related to the Venets, Wends along the Baltic and the Baltic islands. As the tale of Livia and Poseidon tells, they had two sons namely Agenor and Belus. The latter had with his wife Telefassa daughter Europe and sons Kilix, Cadmius and Phoenix. Phoenix is the patriarch of Fenicians, Venicians, Henets, Wends, Venetians, Vandals, etc. Because the name has been adapted in a variety of environments to them, however the sense remained always the same and the common origin of all names is always clearly evident. Fenicians have lived in Asia Minor, too, along the Black Sea in Kolhis and beyond the river Halys, in Paphlagonia, where is now the city Sinope. Their traces are also found along the eastern bank of the Adriatic Sea, namely in Istria (Pole, Venda), on islands (Osor). In North Africa, the mighty Carthage is well known, North African Getulies are related to Thracian Gets and, therefore, with the Venetians, too. In Europe, the author further mentions the Macedonians and Venets, which were used to be denoted collectively as the Thracians. The author further mentions the fort of Cadiz (Spain today). The Byzantine emperor Justinian was a Thracian himself.

Along their trade routes Feniciani used to set up trading posts, which radiate enormous civilisatory influence in their surroundings, which was absorbing the fenician way of life. From these posts were later formed cities.

1. V davnini so bili uporabljali ime Fenicia za obrežni pas vzdolž vzhodnega Sredozemskega morja, začenši od mesta Antiohia na severu do Peluzijskega rokava Nila na jugu, kar je verjetno splošno znano. Manj znano pa je, da so *ljudstvo* Feničani povezovali s prebivalstvom, ki je bilo živelo v severnem delu Male Azije ter, kasneje, s prebivalstvom področja, kjer se nahajajo Benetke, mesto v Italiji. Kar bo verjetno presenetilo sodobnega bralca, pa so pokazatelji, ki spodbujajo razmišljanje, da je morda nekaj „feničanskega“ navzočnega okoli Vannes, kar je bila v stari Franciji pokrajina Vendée (*Vendeja), ob atlantskem obrežju. Nenavadna utegne biti v očeh sodobnih ljudi podmena, da ima izraz „feničanski“ mogoče nekaj skupnega z imenom *Vendi*. Vendi so slovenska manjšina, ki živi v nekaj okrožjih v severni Nemčiji, pred tem pa je naseljevala vse področje, ki je segalo nepretrgano do Baltika, otoka Rügena in do meja Danske.

2. Kakor poroča Appollodorij, naš najzgodnejši odličnik in poročevalec iz davnine, ki nam je na razpolago, sta imela Livija in Pozejdon dva sina, Agenorja in Belusa. Belus je ostal v Egiptu, kjer se je bil rodil in kjer je vladal kot kralj. Toda Agenor je občutil kot potrebno, da se izseli in naseli v eni drugi deželi. S svojo ženo Telefaso je imel hčer Evropo in tri sine. Bajka pripoveduje, da je bil Zeus ljubil Evropo. Spremenil se je bil v pohlevnega bika, naložil punco na svoj hrbet, se vrgel v morje in odplaval z njo vred daleč proč, na Kreto. Agenor, kateremu ni bilo znano, kam je bila izginila njegova hči, je poslal svoje sine iskat sestro; naročeno jim je bilo, naj se ne vračajo domov, preden je ne najdejo. Iskanje ni rodilo sadov in tako se je bil naselil Kiliks na južnem bregu Male Azije, ki je postala znana kot Kilikija.
Kadmij je bil jadral v Trakijo, Feniks pa se je bil naselil na bregu Vzhodnega Sredozemlja, ki je po njem dobilo ime Fenicija.¹ Pravi razlog za to *ustalitev v tujini*, izven domovine, je moral biti vsekakor bolj zapleten kot navadna ugrabitev Evrope. Vsekakor je preselitev dela prebivalstva iz gosto naseljene dežele vse prej kot čudna, ne glede na bajke, ki so se bile spletle okoli nje. Diodor Sikulij piše: „V obče govorijo Egipčani, da so bili njihovi predniki odposlali številne skupine v mnoge dele naseljenega sveta, zaradi premoči svojih nekdanjih kraljev in svojega presežnega prebivalstva.“² Bolj določeno: Egipčani so trdili, da so Kolhiji ob Črnem morju (za nov in smel zasnutek o istovetnosti in kraju Kolhisa, glej Henriette Mertz, Anthropol. Journ. of Canada, Vol. 5, No. 2, 1967, T.E.L.) in Judje, ki so bili živeli med Arabijo in Sirijo, potomci egiptovskih naseljencev – to je razlog, zaradi katerega je bilo obrezovanje posledica stare ukoreninjene navade, katero so bili prinesli s seboj iz Egipta.³
Zato smemo sprejeti kot dano dejstvo, da ima Fenicia svoje ime po Feniku, vodju ljudi, ki so se postopoma z uspehom ustalili v tem posebnem prostoru, verjetno okoli leta 1.400 pred Maziljenim.
3. Iz načina s katerim predstavlja Strabon ljudopisni vzorec, smemo domnevati, da so egiptovski ali feničanski naseljenci vstopili v prostor Črnega morja in si prisvojili dvoje pomembnih okrožij. Eno je bilo Kolhis na dalnjem koncu tega morja. Drugo pa se je nahajalo kratko oddaljeno onkrat reke Halys, vzhodno od tega kar je danes mesto Sinope. Celo še dandanes imajo ljudje, ki živijo na področju davnega Kolhisa temnejšo polt in bolj skodrane lase kakor mnogi med njihovimi sosedji – kar je možen pokazatelj, da so prišli njihovi predniki iz Egipta. Drug kazalec za isto pojavno, magari šibek, najdemo pri Strabonu, ki je bil opozoril na način, kako Kolhiji tkejo. Ta dejavnost, je pisal Strabon „je slovela daleč naokoli, kajti navadno so izvažali platno v tuje kraje; in nekateri pisci, ki so želeli pokazati na sorodstvo med Kolhiji in Egipčani, so s tem dejstvom o tkanju potrjevali svoje prepričanje o sorodstvu“⁴.
4. Na ime „Feničan“ ne naletimo v Kolhisu, pač pa ga najdemo v spremenjeni obliki vzhodno od mesta Sinope v pokrajini, ki se je bila nekdaj imenovala Paflagonija. Najbolj pozornost vzbujajoča ljudska skupina tukaj so bili „Feničani“ – v narekovajih, kajti Homer jih ni imenoval Feničani ali Eničani, ampak Eneti.⁵ V trojanski vojni so se ti ljudje borili proti Grkom na strani Trojanov.
5. Vojno opustošenje je bilo veliko, na obeh straneh v Aziji in Evropi. Mnoge dežele so bile skoraj popolnoma uničene. Na tisoče ljudi izmed Grkov, izmed Trojancev in izmed zaveznikov, na obeh straneh, je bilo pregnanih. Ko je bil trojanski princ Antenor ugotovil, da bo treba s skupino priateljev zapustiti svojo deželo, so „združili

George Sotiroff

ALI JE OBSTAJALA AVTOHTONA PISAVA V SLOVANSKI DEŽELI PRED ČASOM CIRILA IN METODA?

Summary

WAS THERE AN AUTOCHTONOUS WRITING IN A SLAVIC COUNTRY BEFORE THE TIME OF CYRILL AND METHOD?

Herodotus notes that the Thracians had its own writing font in the middle of the fifth century BC already. Ovid testifies the top quality of Thracian poetry and tells that he himself has written a book in the language of Thracian Gets. There is no more doubt about the fact that in the 7. century AD there were Thracian books. We have a concise testimony of Photius. Long before Photius, it was Velleius Patreculus (around year 31 AD) who noted that Pannonians have some culture in writing and in a spiritual activity in their homes. Even the Byzantine Emperor Julian testifies this, as well as that the Adriatic Venets, Mezians and Pannonians can understand each others. Gets were Thracians and Theofilakt Simocotta says that the names "Slovenes" and Gets denote one and the same nation. In Pliny we find that he knew Venets along the Adriatic and along the Vistula River. Owing to the resentment of the Emperor Caracalla the Roman writers changed the name Gets into Goths. This confusion has continued and so, for example, the poem "De bello Gethico" has been, without any explanation changed to "De bello Gothico" (Loeb's issue in 1956). The Gothic manuscript of Ravenna can be understood on base of Slovenian language. The Gothic alphabet font is the work of Bishop Ulfila (whose parents were Paphlagonians and were brought by force among the Goths). According to experts it was leaning on Greek alphabet, which itself is based on Fenician's. How far into the past extends Glagolitic? Old writers attributed it to St. Hieronymus. Advanced age of Glagolitic indicate some important details. The form of letters indicate that it is essentially a merger of Linear B script, and Fenician (old hebrew) fonts, to the first being contributed 7 and to the other 5 characters. The discovery in 1965 of Gordion confirms the assumption of the existence of Phrygian (*Bregian) literature in the 8th century BC already, which certainly confirms the argument Herodotus, when he wrote about easy reading of the prophecies of Bakh's oracle of Thrace. Indeed, Glagolitic is much older than Cyrillic script. Bukvica and Glagolica are synonymous. Cadmius, Phoenix's brother, and his wife founded the City of Ohrid, which was sometimes called the Lychnidus.

Uvod

V posmrtnem delu Nikole Mavrodiča, za katerega objavo je poskrbela njegova žena leta 1959, je omenjeno nedavno starinoslovsko odkritje.¹ Namreč kaže, da so med izkopavanji, ki so bila potekala med leti 1946 in 1959 v okolici kraljevskega mesta Preslava,

južno od Donave, naleteli na opekarno iz 10. stoletja. Delo te ustanove je bilo, med drugim, v tem, da je bila izdelovala keramične plošče za okras palač in cerkev v mestu. Emajlirana stran teh plošč je očitno pokrita z napisimi v cirilici. Na hrbtni strani pa vidimo posamezne glagolske črke, ki predstavljajo števila. Upamo, da bo to odkritje pomenilo konec spora o tem, ali je glagolica starejša kakor cirilica. Zavedati se moramo, da potem, ko se enkrat prilepijo plošče na stene, za katere so bile namenjene, ne more nihče več videti glagolskih črk. Te črke ali številke torej niso mogle imeti nobenega drugega cilja, kakor da so vodile delavce opekarne, ki so bili zadolženi za oblikovanje plošč, skozi njihovo emajliranje, žganje, prevoz in razporejanje. Morda so bile namenjene tudi za to, da bi jih razbrali polagalci plošč, katerih naloga je bila, pritrdirti ploščice v skladu z navodili načrtovalca okrasitve. Iz tega moramo sklepati, da je načrtovalec okrasov poznal cirilico, delavci pa ne. Nasprotno pa so delavci poznali glagolico in so jo umeli uporabljati. Ako bi bilo s tem drugače, bi ne bilo potrebno ali celo mogoče oštreviti in urediti plošče s pomočjo glagolskih črk. Tako se sam od sebe vsiljuje sklep, da je bila glagolica znana v Preslavu pred cirilico.²

Kako daleč v preteklost sega glagolica? Vse do tega trenutka ne znamo povedati datuma, tudi približnega ne. Obstajajo pa razlogi, zaradi katerih verjamemo, da je bila ta pisava znana v srcu Balkanskega polotoka še iz časov sive starine. Okvir te raziskave nam ne dovoljuje, da bi se menili o tej vsebini bolj na široko. To vprašanje bomo za enkrat pustili brez odgovora ter se bomo obrnili k nekaterim pokazateljem, ki sicer niso iz Preslava, ki pa kažejo na obstoj avtohtone pisave v slovanski deželi pred časom Cirila in Metoda.³

Bakhovo preročišče

Pri Herodotu najdemo naslednje pričevanje:

„Kot smo vedeli, Satri niso bili nikdar nikomur podrejeni, temveč so ves čas do mojih dni edini od Tračanov vedno svobodni; to pa zato, ker živijo v visokih gorah, ki jih pokrivajo vsakovrstna drevesa, sneg in ker so izvrstni bojevniki. Prav oni so gospodarji svetega Bakhovega preročišča, ki se nahaja v zelo visokih gorah; med Satri so Besi tisti, ki opravljajo vlogo prerokovalca; tako kot v Delfih prerokuje ženska. Prerokb pa ni nič več težko brati.“⁴

Vidimo, da so Tračani imeli svojo pisavo že sredi 5. stoletja pred našim štetjem. Sicer Herodotu ne bi bilo dano na voljo primerjati kaligrafijo Bakhovih svečenikov s kaligrafijo Apolonovih svečenikov v Delfih. Potrebno je tudi pripomniti, da je traško preročišče delovalo dolga stoletja. Ob svojem času ga je spraševal za svet Aleksander Veliki, kakih 300 let kasneje pa tudi Octavius, oče bodočega cesarja Oktavijana Avgusta.⁵ V Macrobovem času, t.j. na začetku 5. stoletja našega štetja, je bilo to preročišče še vedno tam. Presenetljivo je dejstvo, da se danes v istem kraju nahaja samostan svetega Ivana iz Rile, kjer so se, kot po naključju, ohranili „Rilski listi“, napisani v glagolici.⁶

Getski Ovidovi spisi

Drugi podatek, da so bili Trakijci imeli svojo pisavo, prihaja k nam iz drugega vira, ki ni nič manj zanimiv kot prvi. Leta 8 našega štetja je bil pesnik Ovid izgnan v